

Rozprava 23

Rumi řekl:

Rád bych šel do Tuqatu,
neboť je to teplá oblast.
Ačkoliv Antálie je teplá,
jen pár lidí tam rozumí
našemu jazyku.
Niméně, jednoho dne
jsem tam promlouval,
když byla přítomna
skupina nevěřících.
Uprostřed mého hovoru
začali lkát dojetím
a projevovat
známky nadšení.
Někdo se zeptal:
„Čemu mohou rozumět?
Co tihle znají?
Jen jeden muslim
z tisíce rozumí
takovému přednesu.
Čemu by mohl nevěřící
rozumět, že by ho to
přimělo k pláči?“
Rumi odpověděl:
Není pro ně nezbytné,
aby rozuměli
vnitřnímu významu toho,
co říkáme.
Plavidlem tohoto významu
jsou slova samotná
a ta oni rozpoznávají.
Ostatně, každý ví
o jednotě Boha,
Stvořitele a Poskytovatele,
zdroje všeho života,
kam se všechny věci navrací.
Když kdokoliv slyší
tato slova,
která jsou popisem
a výrazem Boha,
universální cit
a vnitřní přesvědčení
se v nich hne, neboť z těchto
slov vychází vůně
jejich Milovaného
a jejich hledání.
Cesty se mohou různit,
ale cíl je jeden.
Nevidíš, že do Kaaby

(starověká posvátná
mešita v Mekce)
vede mnoho cest?
Pro některé
je cesta z Rum,
pro některé ze Sýrie,
další přicházejí z Persie
nebo Číny, nebo po moři
z Indie a Jemenu.
Tedy, pokud uvážíš
ty cesty,
je jich nesčetně,
s nekonečným rozdíly.
Ale pokud vezmeš v úvahu
cíl, jsou všichni ve shodě
s jednou touhou.
Srdce všech jsou
při Kaabě.
Srdce jsou jednotna
ve svém toužení a lásce
ke Kaabě,
a v tom zde není místa
pro rozkol.
Ta láska není ani vírou
ani nevírou,
neboť nemá nic společného
s rozdílnými cestami.
Jen co tam dorazí,
tento argument a boj
a ty rozdílly
na cestách -
jeden říkájící druhému,
„Ty jsi falešný,
jsi nevěřící,“
a druhý říkájící
totéž o prvním -
jen co dorazíme
do Kaaby, uvědomíme si,
že takové bojování
se týká jenom cest
a cíl všech
je tentýž.
Například
duch mísy miluje
svého tvůrce
a je otrokem těch rukou,
které ji vytvarovaly.
Přesto, někteří vidí
tuto mísu a říkají, že by měla
být umístěna tak jak je

na stůl. Někteří říkají, že
vnitřek by se měl nejdříve
umýt, jiní říkají, že vnějšek
musí být vyčištěn.
Někteří říkají že obojí,
jiní zas, že nesmí být
nikdy umyta.
Rozličnost názorů
přichází z mnohých
možností použití mísy,
ale co se týká skutečnosti,
že mísa zcela jistě
měla svého tvůrce,
který ji vytvaroval
a nevešla do existence
sama od sebe,
na tom se všichni shodnou.
Muži i ženy ve svých
nejhlubších srdcích
milují Boha, hledají ho,
modlí se k němu
a ve všech věcech
v něj vkládají naději,
rozpoznávají jediné Boha,
jako centrální skutečnost
uspořádávající jejich
záležitosti. To není ani víra
ani nevíra.
V srdci
to nemá jméno.
ale když voda
vrozené pravdy
vyplouvá ze srdce
k propusti jazyka
a nabývá formu,
získává tvar
a výraz.
Zde je dáváno jméno
bezvěrectví nebo víra,
dobro nebo zlo.
Stejně tak je tomu
s rostlinami vyrůstajícími
ze země. Nejdříve nemají
vůbec žádnou formu.
Když se objeví
ve světě, všechny jejich
výhonky vypadají jemně,
křehce a jsou bílé.
Ale jak dále rostou,
berou na sebe různé

tvary a barvy.
 Pak je můžeme
 nazývat jménem.
 Když věřící
 a bezvěrci společně sedí
 a nic neříkají, jsou týž
 a stejní
 Není zde žádný
 konflikt přesvědčení;
 srdce je svobodným světem.
 Přesvědčení jsou jemné věci
 a nemohou být posuzovány.
 Lidé mohou soudit
 pouze dle vnějšího vyjádření,
 Bůh je tvůrcem
 našich tajných srdcí.
 Když ti Bůh odhalí
 tvá vlastní přesvědčení,
 ani sto tisíc snažení
 je již znovu neskryje.
 Co se týká rčení že
 Bůh nepotřebuje nástrojů,
 nevidíš, jak v tobě
 odhaluje ty ideje
 a přesvědčení
 bez jakýchkoliv nástrojů,
 bez jakéhokoliv pera,
 bez jakékoliv barvy?
 Ta přesvědčení jsou
 jako vzdušní ptáci
 a divocí jeleni.
 Dokud je nechytíš,
 není právem přípustitelné
 prodávat je.
 Není v tvé moci prodat
 plachtícího ptáka, neboť,
 jak jej můžeš předat?
 Protože to není
 v tvé moci, není tvůj,
 abys jej mohl prodat.
 Přesvědčení pak,
 dokud jsou v srdci, jsou
 beze jména a znaku
 - nemohou být posuzována.
 Řekl by některý soudce,
 „Ve svém srdci
 jsi toto přísahal,
 měl jsi tuto ideu,“
 nebo „Pojď,
 přísahej, že ve svém srdci

jsi nemyslel toto?“
 Žádný soudce by to neřekl,
 neboť nikdo
 nemůže soudit srdce.
 Přesvědčení jsou vzdušní
 ptáci. Přesto, jakmile
 byla vyjádřena,
 pak mohou být okamžitě
 souzena jako pravdivá
 či nepravdivá, dobrá či zlá.
 Je zde svět těl,
 svět idejí,
 svět fantazií,
 svět možností.
 Bůh je za všemi světy,
 ani uvnitř nich,
 ani mimo ně.
 Zvaž tedy nyní, jak Bůh
 tvaruje naše přesvědčení,
 formujíc je
 bez materiálních prostředků,
 bez pera či nástroje.
 Kdybys pro tuto představu
 či ideu měl
 rozervat a otevřít
 hrud' a prohledat
 kousek po kousku,
 nikdy bys
 tu myšlenku nenašel.
 Ani v krvi,
 ani v žilách,
 ani nahoře, ani dole.
 Neboť je nemateriální
 a za hranicí času a prostoru,
 nenašel bys ji
 ani vně hrudě.
 Když je Boží znamení
 tak jemné,
 že nezanechává stopu,
 uvaž, jak jemný
 a bezestopý je Bůh samotný,
 tvůrce všeho!
 Stejně jako je fyzické tělo
 hrubé ve vztahu
 k vnitřnímu mínění
 osoby, tak je toto jemné
 a neviditelné mínění
 hrubým tělem a formou
 oproti Boží jemnosti.
 Všichni muslimové říkají,

„vejdeme do posvátné
 mešity.“ Někteří muslimové
 říkají, „pokud je to vůlí
 Boží, pak vejdemo.“
 Ti, kteří užívají
 vyjádření
 „pokud je to vůlí Boží“
 jsou skuteční milovníci Boha.
 Neboť milovník
 si nemyslí, že má
 věci na povol
 a že je svobodným činitelem.
 Uvědomují si, že věci
 řídí Milovaný.
 Proto říkají
 „pokud si to Milovaný přeje,
 pak vstoupím.“
 Ti, kdo lpí na doslovném
 znění, považují posvátnou
 mešitu za Kaabu v Mekce.
 Nicméně, milovníci
 a vyvolenci Boha vnímají,
 že svatá mešita znamená
 sjednocení s Bohem.
 Proto říkají, „Pokud je to
 vůlí Boží, dosáhneme Jej
 a budeme poctěni tím,
 že Jej uzříme.“
 Aby Bůh řekl, „Pokud si to
 Bůh přeje,“ je velmi vzácné.
 Je to řeč cizince
 a jenom cizinec může
 rozumět takové řeči.
 Avšak, Bůh má
 jisté služebníky,
 kteří jsou tak moc milováni,
 že je vyhledává,
 kropíc je požehnáními
 a vykonávajíc všechny
 činy milovníka.
 Stejně, jako by milovník
 řekl, „Pokud je to vůlí
 Boží, pak vejdu,“
 tak Bůh říká v zastoupení
 svatého, „Pokud je to
 vůlí Boží.“ Pokud bych
 se měl pokusit vysvětlit
 tuto jemnost, pak i svatí,
 kteří dosáhli Boha,
 by ztratili nit

toho přednesu.
 Jak je pak možné hovořit
 o takových tajemstvích
 a mystických stavech před
 smrtelnými muži a ženami?
 „Pero psalo až sem
 a pak se rozbilo!“
 Když někdo nedokáže
 vidět velblouda na střeše
 vlastního domu,
 jak může vidět
 paprsek jednoho vlasu
 v ústech velblouda?
 Abych to shrnul:
 Milovníci, kteří říkají,
 „Pokud je to vůlí Boží,“
 jsou pohrouženi v Bohu.
 Není zde místa pro
 cokoliv jiného.
 Rozdílnost ani neexistuje.
 Neboť dokud se jedinec
 nevzdá své představy
 oddělené existence,
 není možné nalézt
 posvátnou měřítu.
 „V příbytku nepobývá
 nikdo než Bůh.“
 „Vize, kterou svěřil
 Svému poslu...“
 Ta vize je sen milenců
 a opravdových lidí Božích,
 ale skutečný význam
 je odhalen jen
 v onom světě.
 Když ve snu spatříš,
 že jedeš na koni,
 pak to znamená, že
 dosáhneš svého cíle;
 přesto, jakou spojitost
 má kůň s cílem?
 Pokud sníš, že ti byly
 dány mince dobré měny,
 pak to znamená,
 že uslyšíš
 pravdivá a dobrá slova
 od moudré osoby;
 ale v čem se mince
 podobá slovu?
 Pokud sníš,
 že jsi byl oběšen

před davem,
 staneš se
 vůdcem lidí;
 ale v čem se podobá
 šibenice vůdcovství?
 Stejným způsobem
 jsou události tohoto světa
 snem.
 „Tento svět
 je snem spáče,“
 a jeho význam je viděn
 velmi odlišně
 na onom světě.
 Tam je skutečně souzen
 Božím vyhodnocovačem,
 neboť Jemu jsou
 všechny věci známy.
 Jako zahradník,
 který vejde do sadu
 a hledí na stromy,
 dokonce aniž se podívá
 na ovoce na větvích,
 může soudit, že je tento
 strom datlovníkem, onen
 fíkovníkem, tamten
 marhaníkem, hrušní či
 jabloní. Skuteční
 lidé Boží znají vědu
 stromů, proto nepotřebují
 čekat na vzkříšení,
 aby viděli
 interpretaci života.
 Takový člověk
 vidí dopředu, co se stane,
 jako zahradník ví,
 jaké ovoce každá větev
 jistě urodí.
 Všechny věci v tomto světě -
 bohatství a šatstvo -
 jsou žádány pro něco jiného,
 než pro ně samotné.
 Cožpak nevidíš, že dokonce
 se sto tisíci
 zlatými mincemi,
 pokud bys byl hladový
 a nemohl nalézt jídlo,
 nemohl by ses
 nakrmit zlatem?
 Šaty jsou,
 aby ochránily před chladem.

Tímto způsobem
 jsou všechny věci žádané
 pro nějakou jinou věc,
 každá touha
 vedoucí k další,
 všechny končící
 v touze po Bohu.
 On je žádán
 pro Něho samotného,
 ne pro nic jiného.
 Jsouc za vším,
 větší než všechno,
 vznešenější a jemnější
 než všechno, může být Bůh
 žádán pro něco jiného?
 „Tedy, On je cílem.“
 V Bohu je
 dovršení všech věcí,
 mimo Něj není žádného
 překračování.
 Lidská mysl se čeří
 pochybnostmi a obtížemi.
 Mysl se jich nikdy
 nemůže zbavit, pouze pokud
 je skutečně zamilovaná -
 pak všechny její pochybnosti
 a obtíže zmizí.
 „Tvá láska tě činí
 slepým a hluchým.“
 Například,
 když se Iblis (Satan)
 nesklonil
 před Adamem
 a oponoval Božímu příkazu,
 Iblis řekl,
 „Mojí esencí je duch,
 jeho esencí je hlína.
 Proč by se měl vyšší
 sklonit
 před nižším?“
 Proto Bůh vyhnal Iblise
 za to, že odporoval
 a vzpíral se Božímu zákonu.
 Pak Iblis namítal,
 „Běda, ó Pane!
 Tys stvořil všechny věci.
 Toto bylo Tvé pokušení
 a nyní mne drtíš
 a vyháníš.“
 Přesto, když Adam zhřešil,

Bůh jej vyhnal
z ráje, ale Adam
nic nenamítal.
Pak Bůh řekl Adamovi,
„Ó Adame, učinil
jsem tě odpovědným
a potrestal tě
za hřích, který jsi spáchal,
proč jsi se
se Mnou nepřel?
Konečně,
měl jsi dokonalý důvod.
Mohl jsi říct,
„Všechny věci
pocházejí od Tebe
a jsou Tebou vytvořeny.
Cokoliv na světě
si přeješ,
to se stane
a cokoliv si nepřeješ,
se nikdy nestane.“
Měl jsi jasný
a oprávněný důvod, proč
jsi proti tomu nenamítal?“
Adam odpověděl,
„Dobře jsem to věděl, Pane,
ale nezapomněl jsem na
zdvořilost v Tvé přítomnosti.
Kvůli mé lásce k Tobě
jsem nemohl nic říct.“
Tak Adamova láska
zůstala pevná
a nezakolísala.
Tento posvátný zákon lásky
je napajedlem
prazdrojem.
Je to jako královský dvůr,
kde mnozí studují
královi zákony,
jeho příkazy
a zákazy,
jeho vládnutí -
stejnou spravedlnost pro
vznešené i obyčejné – atd.
Královi vyhlášky jsou
bez konce a na nich
spočívá stabilita země.
Ale status dervišů
a sůfistů je statusem
lásky ke králi.

Z jejich lásky pramení
konverzace s králem
a znalost jeho
mysli a srdce.
Čím je znalost
králova zákonů
ve srovnání se znalostí
vládce samotného,
jeho mysli a srdce?
Zde je ohromný rozdíl.
Sůfisté a jejich
mnohá učení
jsou jako škola
s mnoha učenci.
Ředitel platí
každému učenci podle
jeho kvalifikací,
dávajíc jednomu deset,
dalšímu dvacet,
jinému třicet.
My také rozdělujeme svá
slova podle stupně
a kvalifikace každého.
„Hovoříc ke každému
podle stupně
jejich porozumění.“